

Ilu- ja isikuteenused. Tervis.

Ester Jaansoo

Tartu Tervishoiu Kõrgkool

Mis on ilu- ja isikuteenused?

Sotsiaalministri 20. detsembri 2000. a määruse nr 86 „**Tervisekaitsenõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele**” mõistes on ilu- ja isikuteenused:

- Juuksuri-,
- Manikööri-,
- Pedikööri-,
- Kosmeetika- (sh massaaž),
- Solaariumi-,
- Saunateenus
- Siia alla kuuluvad veel: esteetilised protseduurid, hammaste valgendamine, tatoveerimine & augustamine, püsimeik, keemiline koorimine, elektromagnetkiirguse allikatel põhinevad protseduurid.

Seadusandlus

”Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadus”

- §13 läbima tervisekontrolli ning omama tervisetõendit

“Tarbijakaitseseadus”

- § 9 kaup ja teenus peavad vastama kehtestatud nõuetele, olema sihipärasel kasutamisel ohutu tarbija elule, tervisele ja varale.

“Toote nõuetele vastavuse seadus”

- § 7 toote esitlusviis, märgistus, hoiatused, kasutamise ja hävitamise juhendid ning muu teave

“Meditiiniseadme seadus” – meditsiiniseadmed (CE-märgis)

”**Biotsiidiseadus**” – tööpindade ja instrumentide dekontamineerimiseks kasutatavad tooted.

Nõuete täitmist kontrollib **Terviseamet**.

Terviseohud

- **Viirused:** B-hepatiit, C-hepatiit, HIV, soolatüükad (verega saastunud esemed, tätoveerimine, augustamine, meditsiiniprotseduurid, süstimisel)
- **Bakteriaalsed haigused:** teetanus, süüfilis, tuberkuloos, sepsis, stafülokokk, streptokokk jne
- **Seenhaigused:** jalgade seenhaigus, küüneseen, nahal
- **Allergilised reaktsioonid** (värvained, kemikaalid, õlid, kreemid jne)
- **Komplikatsioonid:** armid, pigmendilaigud, närvikahjustused, nahakahjustused

Kuidas toimub nakatumine: verega saastunud esemed, tätoveerimine (ka värvid), augustamine, meditsiiniprotseduurid, süstimine, haige klient/teenuse osutaja jne

Kes on ohustatud: tätoveerijad/augustajad, kosmeetikud, massöörid, maniküürijad/pediküürijad, juuksurid, solaariumi kasutajad, sauna-, SPA küllastajad, kliendid

Terviseameti andmed 2018a. Ilu-ja isikuteenused.

- Kokku kontrolliti 385 ettevõtet (~ 40% arvel olevatest objektide üldarvust)

Puudused, mida on järelvalve käigus leitud:

- Hügieeninõuete rikkumised: puudulikud teadmised hügieenist, desinfektsioonist, sterilisatsioonist, valamute puudumine tööruumidest;
- Puudused sisekliima nõuete osas: (valgustus, ventilatsioon, salongid keldrikorrusel - ebasobilik nii töötajale kui kliendile ja tervist ohustav (hallitus)
- Puuduvad töötajate tervisetõendid;
- Solaariumis ei vasta nõuetele UV-seadmete dokumentatsioon
- Ilusalongides pakutakse protseduure, mis on esteetilised mittekirurgilised protseduurid (tervishoiu töötaja kvalifikatsioon ja tegevusluba eriarstiabi osutamiseks).

- Kasutatavatel seadmetel puudub tootjapoolne kasutusjuhend jm nõuetele vastav dokumentatsioon. Aparaatkosmeetika valdkonnas on kasutusel meditsiiniseadmed, mis sageli ei vasta EL nõuetele.

Puuduste avastamisel teenuse osutajaid nõustati, 56 korral tehti märgukiri.

- 2018 a saabus kaebusi 26 korral (2010-2017 11-23 korral) ja sisu jääb hügieenialase temaatika piiridesse.
- Tõsisemaid kahjustusi oli pediküüriteenuse tagajärjel 1 ja kaks kaebust allergia/nahakahjustuse korral.
- Üldised kaebused: ebameeldiv õhk, hapnikupuudus (ventilatsioon ei töötanud)
- Hügieeninõuete mittetäitmine
- Plasma Pen seadmega osutatud teenuse käigus kliendi näonahale tervisekahjustused. Dokumentatsioon ei vastanud ka nõuetele.

Mida peab teadma teenuse osutaja?

1. Kosmeetika-, juuksuri-, manikööri-, pedikööri- ja solaariumiteenuste osutaja:
 - Üldteadmised nakkushaigustest, nende leviku viisidest ja tõrjest;
 - Üldteadmised nahahaigustest (bakteriaalsed ja seenhaigused), nende levikust ja tõrjest
2. Juuksuriteenuste osutajad:
 - Võimalikud ohutegurid, nakkushaiguste leviku tõkestamise vajalikkus, kliendi kui ka teenuse osutaja tervisele ohtlikult mõjuda võivad kemikaalid:
 - Haiguste ennetamise ja nakkushaiguste tõrje meetodid, töövahendite desinfitseerimine – teadaolevad desinfektandid ja nende kasutamise meetodid.

3. Maniküüri-, pediküüri- ja kosmeetikateenuste osutajad (küünetehnikud, tätoveerijad, jumestajad):

- Võimalikud ohutegurid, nakkushaiguste leviku tõkestamise vajalikkus;
- Haiguste ennetamise ja nakkushaiguste tõrje meetodid, töövahendite desinfitseerimine – desinfektandid ja nende kasutamise meetodid;
- Instrumentide steriliseerimine – vajalikkus, meetodid ja vahendid

4. Solaariumiteenuste osutajad

- Võimalikud ohutegurid, mis kaasnevad solaariumi kasutamisega ning meetmed tervisekahjustuse ärahoidmiseks;
- Desinfitseerimine – vajalikkus, vahendid

Hügieeninõuded kliendi teenindamisel juuksuris, maniküüris, pediküüris

- Kliendi rõivad tuleb protseduuri ajaks katta kaitsekeebiga, kael – paberist või riidest salvrätiku või käterätikuga
- Kõik teenindamisel kasutatav korduvkasutusega pesu (käterätikud, salvrätikud, linad) tuleb vahetada pärast iga klienti
- Tööpäeva lõpus tuleb kaitsekeebid pesta (pesemisvahendid)
- Korduvkasutusega instrumendid, mille kasutamisel tekib oht nahasekreedi ja vere edasikandmiseks, on vaja steriliseerida.
- Juukseharjad, -rullid, fööniharjad tuleb puhastada ja pesta sooja vee ning pesemisvahendiga
- Tööpinnad peavad olema puhtad ning vajadusel desinfitseeritud

- Pediküüri tegemise käigus kasutatavat jalavanni tuleb pesta harjaga ja pesemisvahendiga kuuma voolava vee all ning desinfitseerida pärast iga klienti või kasutada ühekordselt kasutatavat katet.
- Teenuse osutamise käigus avastatud pedikuloosi juhul teavitatakse klienti nii täide kui tingude olemasolust. Juuksur võib kliendi teenindamisest keelduda või lõpetada protseduuri.

Pedikuloosiga kliendi teenindamisel kasutatud instrumendid tuleb töödelda desinsektandiga. Lõigatud juuksed kohe korjata kotti, mis suletakse ja viiakse prügikonteinerisse.

Solaarium

Teenuse osutaja peab:

- Päevitusseadmete turvalisus ja nõuetekohane kasutamine
- Kliendi informeerimine UV-kiirguse toime ja vastunäidustuste kohta. Soovitused sobiva päevitusrežiimi kohta ja vastused kliendi küsimustele UV- lampide vahetuse ja kasutusaja ja kontrolli kohta.
- Koostama puhastus- ja desinfitseerimisplaani (pärast iga kliendi teenindamist)
- Tagama uv-kiirguse kaitsevahendid (prillid, peakate). Kosmeetika eemaldamiseks salvrätid või muud vahendid. Kaitseprillid pärast iga klienti puhastada ja desinfitseerida.
- Anda infot nahatüüpide , vastunäidustuste ja lampide kasutusarvu kohta.

Soovitused kliendile

- Määra kindlaks oma nahatüüp
- Mitte külastada solaariumit üle kahe korra nädalas
- Kaitsta oma nahka spetsiaalse solaarimi kasutamiseks mõeldud kaitsekreemiga
- Eemalda kontaktläätsed, kasuta kaitseprille ja kaitse juukseid
- Pärast basseini külastamist pesta maha kloorivesi (UV-kiirte kahjulik mõju)
- Antibiootikumide ja teiste ravimite tarvitamise ajal on solaariumis käimine vastunäidustatud. Konsulteeri arstiga.
- Solaariumis käimine ei ole soovitatav alla 18 aastat vanustele; kui on palju tedretähne ja/või punased juuksed; kui on palju sünnimärke.

Esteetilised mittekirurgilised meditsiinilised protseduurid

- Botuliinitoksiini injektsioonid, täitesüstid, mesoteraapia, mikronõelumine – kui tungib sügavamale või 0,2 mm ninga ja silmade ümber, 0,5 mm ülejäänud näol ja kaelal ning 1mm ülejäänud kehal, keemiline koorimine (keskmise ja sügav) jmt.
- Teostada võivad üksnes [tervishoiutöötajad](#). Registreeritud tervishoiutöötajate registris, peavad omama Terviseameti poolt väljastatud tegevusluba eriarstiabi osutamiseks.
- Põhjalikud teadmised naha ehitusest, näo ja kaela anatoomiast ning inimese füsioloogiast
- Enne protseduuri peab koguma patsiendi anamneesi, hindama terviseseisundit, tundma protseduuri vastunäidustusi ja olema valmis võimalike komplikatsioonide korral adekvaatselt reageerima (informeerida klienti protseduurist, kõrvaltoimetest, tüsistustest)

Soovitused kliendile

- Soovitav küsida iluteenuse osutaja kvalifikatsiooni ja kogemuse kohta
- Tutvuda protseduuri iseloomu ning käiguga
- Küsida informatsiooni vastunäidustuste, ohtude , tüsistuste kohta
- Informeerida teenuse osutajat oma tervises seisundi kohta (allergiad)
- Teavitada teenuse osutajat varem teostatud iluprotseduuride ja kasutatud toodete kohta.

Tätoveerimine ja augustamine

Vastunäidustused.

- Nahahaigused, allergiad ja astma
- Tundlikud on rasedad, lapsed, imikud, allergikud, südamehaiged jne

Soovitused teenuse osutajale

- Enne protseduuri küsitleda klienti tervisliku seisundi teemal (allergiad, minestamine, pearinglus jm)
- Põhjalik info koduseks hooldamiseks, vastunäidustused
- Kasutada tuleb töödeldud instrumente (ühekordsed). Korduvkasutatavad vahendid desinfitseerida, steriliseerida.

Soovitused kliendile

- Veendu kaunistuse vajalikkusest. Ka eemaldamisega seotud riskidest.
- Kehakaunistamise toimingu läbiviijaks olgu tingimata kogemustega professionaal.
- Küsi enne protseduuri kohta, ja hoolduse kohta
- Veendu et protseduur toimub puhta ja töödeldud instrumendiga (steriliseeritud)
- Vältida teiste inimeste kehavedelike sattumist augustatud/tätoveeritud kohale kuni selle täieliku paranemiseni.
- Väldi ehte jagamist või vahetamist sõpradega
- Pideva haava veritsemise korral (hägune, mädane vedelik, punetus või valulikkus) pöördu arsti poole.

Tätoveerimine ja infektsioon

www.rmp.ee

<https://authoritytattoo.com/>

Kuidas vältida/ennetada nakatumist?

Täita kõiki hügieeninõudeid!

Käte pesu/desinfitseerimine:

Kaitsevahendid: kindad, maskid, põlled, tööriided, vahetusjalanõud (ka saunas)

Steriliseerimisvahendid: Autoklaavimine, UV-kapp, klaaskuulsterilisaator (kasutusjuhend)

Desinfitseerimisvahendid: nt Chemisept tooted kätele, jalgadele, erinevatele pindadele, töövahenditele...

Terve klient/tenindaja

Vajadusel vaktsineerimine (nt C-hepatiit, gripp jne)

Koolitused, infovoldikud, eneseharimine (internet, kodulehed jne)

Oluline info

- Terviseamet koduleht

<https://www.terviseamet.ee/et/keskkonnatervis/inimesele/ilu-ja-isikuteenused>

- Tarbijakaitse ja Tehnilise Järevalve Amet koduleht

<https://www.ttja.ee/et/tarbijale/iluteenus>

Täna kuulamast !

